

Elevlösning 1 (svenska)

Kille/tjej

Att vara kille eller tjej spelar verkligen ingen roll för mig, för båda könen är lika mycket värda. Är man en tjej fast lite killig av sig så är det hennes val och ingen annans, hon ska ju vara det som känns bäst för henne även fast andra tycker annat.

Om jag kollar utifrån mig så är jag en kille som är väldigt killig av mig, jag gör grabbiga saker och gillar det för det är sån jag är.

När jag är ute med mina killkompisar så har vi rycktet att vi är tuffa och hårda och dom flesta vet vilka vi är och det är ju lite krav att vi måste vara tuffa/hårda så att vi inte tappar rycktet.

Jag tror att jag och mina vänner har blivit såna vi är på grund av att vi alla har ungefär haft samma uppfostran när vi var små. Vi har haft det lite hårdare än dom flesta, så om man kollar på min uppfostran så har jag inte haft en pappa som har funnits för mig, även fast han har kommit tillbaka till mig så har jag fortfarande ilska i mig långt in i hjärtat. Så min uppfostran har gjort mig till den jag är och jag tror att uppfostran betyder mycket för alla barn och gör barnen till de dom är. Har man haft en uppfostran med bara tjejer som kille så skulle det inte vara något konstigt om man blev tjejig av sig.

Men att vara tjej eller kille spelar verkligen ingen roll.

Analys och bedömning 1

Innehåll. Eleven utgår från sig själv och det egna könet när han slår fast att han är en ”kille som är väldigt killig” men att det inte ska finnas någon värdering i att vara kille eller tjej för båda könen är värda lika mycket. Tankegången framgår tydligt och eleven presenterar funderingar kring sin egen och kompisarnas roller och för också ett enkelt resonemang om hur uppfostran formar ungdomar. Resonemanget är dock mycket knapphändigt och många frågor lämnas obesvarade. Vad lägger eleven i begreppet ”grabbiga saker”? Vad gör eleven med sitt killgäng som gör att de har fått ryktet att vara ”tuffa och hårda”? Innehållet visar på potential, men det skulle behöva utvecklas.

Struktur. Texten är sammanhängande och begriplig, och styckeindelningen fungerar i huvudsak även om markeringen konsekvent görs i form av hybridstycken. Inledning och avslutning binder ihop texten och slår fast elevens åsikt att det inte spelar någon roll om man är kille eller tjej. Referensbindningen är bitvis ganska tydlig med längre kedjor, till exempel ”mina killkompisar” – ”vi” – ”mina vänner”, men annars utgörs textbindningen främst av enkla sambandsord som ”När”, ”så” och ”Men”.

Språk, stil och skrivregler. Ordvalet är enkelt och inte så varierat. Ordet ”uppfostran” förekommer till exempel fem gånger i den ganska korta texten. Meningsbyggnaden är i huvudsak fungerande med samordnade huvudsatser och bisatser, men satsradningar förekommer också. Den talspråkliga stilen kan sägas passa i ungdomstidningen. Eleven följer i huvudsak skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning, även om eleven stavar ryktet med ”ck” och skulle behöva byta ut några kommatecken mot punkter.

Helhetsbedömning. Även om innehållet skulle ha kunnat utvecklas fungerar texten som ett enkelt bidrag till en ungdomstidning. Samtliga matrixens aspekter uppfyller kraven för E. Texten bedöms med *delprovsbetyget E*.

Elevlösning 2 (svenska som andraspråk)

Kille/Tjej

Vi lever i 2000-talet. 2012 för att vara exakt. Dagens ungdomar lägger ner mer tid framför spegeln och bryr sig mer om hur man ser ut i skolan än hur det egentligen går, med betygen, uppförandet, läxorna etc. Tycker folk att det är normalt? Tänker vi ens på det?

Alla ungdomar där ute som säger att de vi gör är patetiskt och att de egentligen inte spelar någon roll om hur vi ser ut, ljuger.

Vi alla är rädda, vissa visar det mer än andra och vissa visar det inte alls. Hur kommer mina kompisar att reagera om jag har på mig den här tröjan? Kommer den där söta killen i skolan att märka något om jag skippar mascaran idag? Kommer han att tycka att jag är ful då och sluta kolla på mig? Den mest otäcka tanken som finns i oss ungdomar måste ändå vara, kommer folk att skratta åt mig? Kommer de att reta och mobba mig?

Tjejer ska vara fräsha, rena, ha målade naglar, ansiktet med smink och tigha kläder som framhäver våra kroppar, eller? Tjejer borde inte duscha, det spelar ingen roll om deras nagelband är trasiga, att dem går runt osminkade och använder stora kläder som luktar en aning, så länge dem har ett bra hjärta och insida, eller? Nej. Trots att de borde vara så, så funkar det inte så för oss.

Vad händer när det kommer till killarna? Samma sak? Nästan. En av reglerna är väl ändå, ta inte i, låtsas som om du inte bryr dig för annars blir du kallad bög vilket är ännu värre än att bara vara ofräsch.

Killar ska ha attityd, det är coolt att slåss och det är larvigt att lyda. En tjej med den insatsen är antingen lesbisk, utstött av tjejerna eller bara skum.

Tjejer ska vara charmiga och söta, det är viktigt att vara fin hela tiden och det är gulligt att vara rädd och att gråta, en kille med den insatsen är antingen bög, utstött av killarna eller bara skum.

Alla ni tjejer som läser detta vet mycket väl och känner igen er när jag säger att vi letar efter en snäll och vänlig kille som behandlar oss bra. Ni vet alla att ni ljuger för er själva och alla ni säger de till. Det slutar oftast alltid med att när ni väl hittar honom ser ni honom mer som en vän och faller för hans kompis som inte bryr sig om dig eller någon annan och bryter mot Sveriges alla lagar på helgerna.

Är det så alla killar ska vara för att ”passa in”?

Det är jobbigt att vara tjej och jag kan tänka mig att det är jobbigt att vara kille också. Det jobbigaste är att inte lyda ungdomens så kallade regler när det kommer till kille/tjej och om hur vi ska se ut och bete oss.

Man kan kolla runt i sitt klassrum och inse att alla ser så olika ut. Man kan kolla djupare och se att vi alla egentligen tänker samma sak och att vi

alla blir påverkade av detta.

Sen kan man även tänka, varför är det mer okej för tjejer att vara lite mer ”killiga” än vad det är för killar att vara lite mer ”tjejiga”. Läs mina meningar, tänk efter nu ungdomar. Det är det inte. Visst kan det vara gulligt att små tjejer har på sig brorsans kläder men när man kommer till ungdomen är det inte lika gulligt längre. Hon är då skum, folk kallar henne för ”tomboy” och killarna leker med henne som om hon vore omänsklig och försöker vara som dom.

Jag måste i alla fall erkänna att även jag följer dessa regler. Tillskillnad från vissa tjejer tycker jag om det. När jag ser tjejer som inte bryr sig kan jag plötsligt tänka att vi är patetiska, att våra ”regler” inte borde finnas och att det egentligen inte spelar någon roll om hur vi ser ut. Jag ljög nyss.

Analys och bedömning 2

Innehåll. Eleven lyfter fram den press som finns på såväl tjejer som killar att följa könsnormen och ger flera exempel på vilka ”regler” som gäller för respektive kön. Hennes exempel är passande och visar på de stereotyper som vanligtvis förknippas med tjejer och killar. Hon fördjupar resonemanget när hon vänder sig direkt till tjejer som läser hennes text och problematiserar det faktum att hon själv och många andra tjejer säger sig leta efter ”en snäll och vänlig kille som behandlar oss bra” men ändå faller för motsatsen. De flesta av elevens exempel är hämtade från hennes egen erfarenhet men är allmänt hållna snarare än personliga.

Struktur. Texten är sammanhängande och strukturen tydligt urskiljbar med relativt god styckeindelning, oftast korrekt styckemarkering samt inledning och avslutning. I mitten av texten skulle eleven kunnat göra en tydligare styckeindelning genom att ta upp hur killar ska vara i ett stycke och hur tjejer ska vara i ett annat. Några gånger förekommer också hybridstycken. Eleven gör även ett försök att binda ihop inledningens sista mening med avslutningens två sista meningar. Slutorden ”Jag ljög nyss” syftar direkt på inledningens ”Alla ungdomar /.../ ljuger?”. Sambandet riskerar dock att gå förlorat för läsaren, dels på grund av att den första meningen är svårtolkad genom en inskjuten bisats med negation, dels för att textens slutord inte tydligare anspelar på inledningen. I tredje och femte storstycket utnyttjar eleven effektivt kontraster för att tydliggöra skillnader mellan flickor och pojkar. De retoriska frågorna, i vilka hon pekar på könsstereotypa företeelser som kan ifrågasättas, ger också struktur åt texten.

Språk, stil och skrivregler. Stilen är ledig och vardaglig och passar därmed för en krönika i en ungdomstidning. Ordvalet är relativt varierat och ibland specifikt, som ”skippar mascaran”, ”tigha kläder som framhäver våra kroppar” och ”bryter mot Sveriges alla lagar”. Inslaget av retoriska frågor och direkt tilltal involverar läsaren och lyfter texten, exempelvis ”Läs mina meningar, tänk efter nu ungdomar”. På några ställen har eleven

problem med pronomen. Hon syftar till exempel tillbaka på ”Alla ni tjejer” med såväl ”er” som ”oss” vilket blir förvirrande. Krönikan innehåller få tecken på att eleven följer kursplanen i svenska som andraspråk. När eleven skriver ”ansiktet med smink” i stället för *vara sminkade* och ”insatsen” i stället för *inställningen* eller *beteendet* är det inget som påverkar förståelsen av texten. Inte heller stör prepositionsfelet ”i 2000-talet” och ”spelar någon roll om hur vi ser ut” nämnvärt. Sista meningen i näst sista stycket är däremot svårbegriplig, men det behöver inte nödvändigtvis vara ett inlärafel. I förhållande till hur väl språket flyter i större delen av texten är allt detta bagateller.

Eleven följer relativt väl skriftspråkets normer för skiljetecken och stavning. Hon har svårigheter att skilja orden *de*, *det* och *dem* åt men det stör inte begripligheten.

Helhetsbedömning. Kröniketonen gör att texten fungerar relativt väl för sitt syfte och sina mottagare. I texten jämförs tjejers och killars förutsättningar i olika avseenden, och krönikan är skriven så att den passar i en ungdomstidning. Den når C inom matrisens alla aspekter även om elevens förmåga är mest ojämn när det gäller aspekten Struktur. Texten bedöms med *delprovsbetyget C*.

Elevlösning 3 (svenska som andraspråk)

Kille/Tjej

Jag är en 15årig tjej som bor i Norrestad. I Norrestad finns det en variation av ungdomskretsar, och i alla kretsar är alla olika som individer. Något som inte tycks förändras är rollerna tjejerna har när de kliver ut ur sin privata bubbla t.ex. i skolan.

Tjejer i min ålder har en konstant press på sig. I skolan behandlas vi inte likadant som killarna gör, vi måste alltid bevisa att vi har en plats där. Vi har inte samma utrymme för skoj och skämt som killar har, trots att vi tar skolarbetet på allvar. Och om vi inte tar skolarbetet på allvar – som så många killar – så blir vi tillsagda omedelbart.

Det betéendet är helt oacceptabelt för en tjej och lärarna har noll tolerans. Vi lär oss alltså från barnsben att vi måste jobba för att få behålla vår plats i samhället, och som en respektabel individ om vi vill tas på allvar.

Men hemma då? Då är det väl föräldrarnas jobb att förbereda sina barn för den oerhört masoanystiska världen som ligger och lurar? Jag växte upp enbart med min mamma och mina tre systrar, så jag vet inte om söner och döttrar behandlas olika. Trots att jag inte har en manlig figur i mitt liv så har jag inte fått några bestående emotionella skador av det. Det har snarare lärt mig att som tjej i ett mansdominerat samhälle stå upp för mig själv.

Man skulle kunna tro att det är flera kvinnor som kämpar för sina rättigheter, både i arbetsmarknaden, men också i allmänhet, och jag blev besviken när jag insåg att det inte var så alls. När jag gjorde min prao

jobbade jag i en klädaffär. I den affären skulle någon befodras till chef över butiken och det stod mellan en tjej och en kille. Tjejen hade mer erfarenhet, hon var nog till och med överkvalificerad, ändå gick jobbet till killen. När jag frågade henne vad hon skulle göra svarade hon med ”man måste välja sina strider”

Jag blev så otroligt frustrerad av det svaret. Jag förstod inte varför hon inte marcherade till chefen och läste upp hela sitt CV. När min prao var över lovade jag mig själv att aldrig låta mig undertryckas av några, vare sig man eller kvinna.

Samhällets syn på kvinnor har ändrats drastiskt. År 1921 fick kvinnor rösträtt, På 92 år har kvinnorörelsen uppnått så mycket, ändå tycker männen och t.o.m. vissa kvinnor att vi ska nöja oss med det vi har. Att vi ska vara tacksamma för hur mycket frihet vi har fått för att utöva det som är en rättighet för män.

Det har gått 92 år sen kvinnor fick rösta i Sverige, i vissa länder får de inte ens köra bil. Det är ytterst skrämmande att sådan förtryckelse pågår i vissa länder, men alla långa resor börjar med ett steg. Det är dags att vi som den nya generationen handlar på ett sätt som gynnar hela framtiden. För en kan inte göra allt, men alla kan göra något.

Analys och bedömning 3

Koppling till uppgiften. Eleven följer instruktionen och texten fungerar väl som ett bidrag till ungdomstidningen om vad det innebär att vara tjej.

Innehåll. Resonemanget utgår ifrån skillnaden mellan hur killar och tjejer blir bemötta i offentliga sammanhang som till exempel i skolan. Exemplet från hennes prao är träffande och bidrar starkt till textens läsvärde. Eleven lyfter sedan blicken och berör den samhällspolitiska utvecklingen med startpunkt 1921 då kvinnorna fick rösträtt för att till sist effektivt knyta ihop resonemanget med att konstatera att ”en kan inte göra allt, men alla kan göra något”. Resonemanget är i sin helhet insiktsfullt, moget och nyanserat. En liten skönhetsfläck är det näst sista stycket som kräver omläsning innan läsaren riktigt förstår vad eleven menar.

Struktur. Inledningen är något trevande och hänger inte så väl ihop med resten av texten. Kontrasterna i avslutningen är dock effektfulla även om eleven skrivit ”rösta” i stället för *rösträtt*. ”Det har gått 92 år sen kvinnor fick rösta i Sverige, i vissa länder får de inte ens köra bil” och ”alla långa resor börjar med ett steg”. Texten är väl sammanhållen och såväl styckeindelning som styckemarkering är konsekvent genomförda. Textbindningen är välutvecklad. Ett exempel på detta är i stycke två och tre där eleven först skriver ”Och om vi inte tar skolarbetet på allvar – som så många killar – så blir vi tillsagda omedelbart” för att i efterföljande stycke följa upp resonemanget och signalera slutsatsen genom ordet ”alltså”.

Språk, stil och skrivregler. Ordvalet är varierat och ibland specifikt, till exempel ”från barnsben”, ”ligger och lurar” och ”man måste välja sina strider”, men ibland är det tydligt att eleven använt ord som hon inte behärskar till fullo. Det är exempelvis svårt att veta vad eleven menar med

ordet ”masoganystiska”. Även ordet ”respektabel” i tredje stycket blir lite missvisande i sammanhanget liksom ”drastiskt” i det näst sista stycket. Eleven har väl fungerande strategier för att göra sig förstådd. Hon har ett rikt ordförråd, men när det inte räcker tar hon till kreativa lösningar för att beskriva det hon vill ha sagt. I fjärde stycket skriver eleven till exempel ”manlig figur” i stället för *manlig förebild* och i sjätte stycket använder eleven ordet ”undertryckas” i stället för *tryckas ner*. I sista stycket får ordet ”förtrycklse” representera *förtryck*.

Meningsbyggnaden är varierad, träffsäker och väl fungerande, till exempel ”Tjejen hade mer erfarenhet, hon var nog till och med överkvalificerad, ändå gick jobbet till killen”.

Eleven uppvisar en skiftande förmåga i användningen av skiljetecken. Å ena sidan är det riktig kommativering vid inskjutna satser, å andra sidan saknas det på sina håll punkter samt att hon skriver inledande versal efter kommatecken. Några stavfel har smugit sig in, och i tredje stycket är det oklart vad eleven syftar på när hon skriver ”Det betéendet”, men det är inget som direkt stör förståelsen.

Helhetsbedömning. I texten förs ett utvecklat och intressant resonemang om tjejers plats i samhället och innehållet passar bra i en ungdomstidning. Texten når A inom samtliga av matrisens aspekter utom Språk, stil och skrivregler som inte gör innehållet rättvisa alla gånger. Texten bedöms med *delprovsbetyget B*.

Elevlösning 4 (svenska)

Kille/Tjej

Kära ungdomsläsare! Nu måste ni verkligen hjälpa mig för jag förstår ingenting... Vi bor i ett av världens mest demokratiska länder, där var och en får göra sin röst hörd och där vi har all världens frihet att vara precis den vi vill vara... eller?

Redan som små blir vi uppfostrade att tänka i två färger, blått och rosa. Inget land i världen har så få färger verkar det som. Det finns ett blått kön och ett rosa kön. Det rosa könet har lite mer frihet eftersom det även kan gå över på den blå färgen medan det blå könet får akta sig för att hamna på den rosa avdelningen. Varför är det möjligt för en tjej att använda flera färger medan det är så begränsat för killar? Tjejer kan ju gå i både långbyxor och kjol men killar förlorar sin manlighet om de har klänning eller kjol. Det verkar vara jättefarligt för en kille att gå över gränsen till kvinnans område. Varför måste rollerna vara så tydliga redan när vi är små?

Jag minns när jag som liten sa att jag ville bli polis. Jag möttes av leenden och skratt. Jag kände tydligt att de vuxna inte tog mig på allvar för de gav mig kommentarer som: ”Du ändrar dig nog lilla gumman” och ”Är det inte lite farligt?” och ”Det är ju tufft”. Men just då ville jag bli polis! Jag ville vara tuff och ha ett farligt jobb. Och vad är det för fel med att ändra sig och vilja bli något annat? Tänk så bra om jag hade blivit uppmuntrad för att jag ens ville bli något!

Ju äldre vi blir, desto förståndligare blir vi. Tror man ju... Under tonårstiden verkar det vara helt okej att tjejer frågar ”chans” men så fort det blir lite allvar med i ”leken” då är det mannens uppgift att fria. Kan det inte vara tvärtom? Kan inte kvinnan fria till mannen? Det borde ju vara lika naturligt att en kvinna friar. Eller kommer äktenskapet då att bli misslyckat? Kommer paret inte att få normala barn? Kommer de inte att leva lyckliga i alla sina dagar och åldras tillsammans? Jag blir faktiskt upprörd på att det i verkligheten är så långt ifrån jämställdhet!

Nu vill jag se om det finns något hopp för mig och min generation. Jag vädjar till alla er som läser detta. Snälla hjälp mig! Jag behöver verkligen ha alla era svar. Det är viktigt för min personliga utveckling.

Vad skulle du säga om jag skulle komma i en rosa polisuniform och fria romantiskt till dig?

Analys och bedömning 4

Innehåll. Eleven rör sig ledigt mellan det personliga och det allmänna, och hennes exempel bidrar i hög grad till textens läsvärde och passar väl in i sammanhanget. De många frågor som eleven ställer är intressanta och väcker läsarens tankar och funderingar kring ämnet. Elevens tankegång framgår tydligt men en utbyggnad av vissa av frågorna hade bidragit till en bitvis något fylligare text. En invändning mot lösningen kan vara just att resonemanget är något tunt och bygger på att eleven och läsaren delar förståelsen att det är stereotyper eleven beskriver och att sådana fortfarande lever kvar i samhället.

Struktur. En styrka i texten är den väl sammanhållna strukturen med den konsekventa styckeindelningen vilket gör resonemanget lätt att följa. Inledningen drar direkt in läsaren i texten och eleven knyter ihop tankegångarna i avslutningen på ett effektivt sätt. Texten hade fungerat väl även utan den sista meningen, men den ger en extra knorr. Textbindningen är välutvecklad, till exempel åldersaspekterna i styckeinledningarna: ”Redan som små”, ”Jag minns när jag som liten” och ”Ju äldre vi blir”.

Språk, stil och skrivregler. Det finns ett driv i texten som håller ända till slutet och den lätt raljerande tonen är konsekvent genomförd. Eleven har ett varierat språkbruk och flera träffande formuleringar som till exempel ”där var och en får göra sin röst hörd” och ”Jag vädjar till alla er som läser detta”. Meningsbyggnaden är varierad och väl fungerande.

Ett par ljudenliga stavfel förekommer (”förståndligare” och ”jämställdhet”), men i övrigt fungerar såväl stavning som användningen av skiljetecken väl. Eleven har till exempel en mycket välfungerande citatteknik.

Helhetsbedömning. Texten fungerar väl som ett intresseväckande bidrag till ungdomstidningen om killars och tjejers olika förutsättningar i samhället, bland annat på grund av kröniketonen. Skillnaden mellan denna text och elevlösning 3, som får *delprovsbetyget* B, är att denna text uppvisar A-kvaliteter inom samtliga aspekter även om resonemanget i elevlösning 3 är mer välutvecklat och nyanserat. Texten bedöms med *delprovsbetyget* A.